

Vaasan hallinto-oikeus

Diaarinumero 00016/20/5701

JULKINEN KUULUTUS

Vaasan hallinto-oikeuden päätös ympäristönsuojelulain ja maa-aineslain mukaisessa valitusasiassa

Kuulutuksen julkaisupäivä Vaasan hallinto-oikeuden verkkosivuilla

28.6.2022

Päätöksen tiedoksisaantipäivä

Hallintolain 62 a §:n 3 momentin mukaan päätöksen tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä julkaisemisajankohdasta.

Päätöksen tiedoksisaantipäivä on **5.7.2022 (7 pv)**.

Asia

Vaasan hallinto-oikeuden päätös 28.6.2022 nro 22/0031/1, valitus maa-aines- ja ympäristölupa-asiassa, yhteisluvan myöntäminen kiviaineksen murskaukseen ja maa-ainesten ottamiseen, Ruovesi.

Luvan hakija

Arto Moisio

Kuulutuksen ja päätösasiakirjan nähtävilläpito

Tämä kuulutus ja päätösasiakirja pidetään nähtävillä **28.6.–4.8.2022** Vaasan hallinto-oikeuden verkkosivuilla osoitteessa:

<https://oikeus.fi/hallintooikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/index/hallinto-oikeudenkuulutukset/paatoskuulutukset.html>

Muutoksenhakuohjeet ja valitusaika

Ohjeet valituksen tekemiseen löytyvät kuulutetun päätöksen muutoksenhakua koskevasta osasta sekä siihen liitetystä valitusosoituksesta. **Valitusaika päättyy 4.8.2022.**

Antopäivä

28.6.2022

Päätösnumero

22/0031/1

Diaarinumero

00016/20/5701

Asia Valitus maa-aines- ja ympäristölupa-asiassa

Muutoksenhakija Suomen luonnonsuojeluliiton Virtain-Ruoveden yhdistys ry, [REDACTED]
[REDACTED], yhdessä

Luvan hakija [REDACTED]

Päätös, johon on haettu muutosta

Ruoveden kunnan ympäristölautakunta 3.12.2019 (27.11.2019 § 68)

Ympäristölautakunta on myöntänyt [REDACTED] lle maa-aineslain 4 §:n mukaisen luvan maa-ainesten (sora) ottamiseen sekä ympäristönsuojelulain 27 §:n mukaisen ympäristöluvan soran murskaamiseen ja seulontaan Ruoveden kunnassa Pohjan kylässä sijaitsevalle kiinteistölle [REDACTED] (kiinteistötunnus [REDACTED]).

Luvan voimassaoloaika päättyy 3.12.2029.

Ympäristölautakunta on myöntänyt luvan aloittaa toiminta muutoksenhausta huolimatta lupapäätöstä noudattaen, mikäli hakija asettaa edellytetyin 10 000 euron vakuuden lupamääräysten ja maisemointivelvoitteiden noudattamiseksi. Toiminta alueella voidaan aloittaa, kun vakuus on toimitettu ympäristönsuojeluviranomaiselle ja alkutarkastus on pidetty. Toiminta tulee toteuttaa kulloinkin voimassa olevien säädösten, hakemuksen, ottamissuunnitelman ja seuraavien lupamääräysten mukaisesti:

Yleiset lupamääräykset

1. Maa-ainesten ottamislupa ja ympäristölupa hiekan/soran kaivulle sekä soran murskaukselle ja seulonnalle myönnetään kymmeneksi vuodeksi yhteensä 680 000 m³tr ottamiseen ottamissuunnitelman mukaiselle alueelle (pinta-ala

Osoite

Korsholmanpuistikko 43
PL 204
65101 VAASA

Puhelin

02956 42611

Telekopio

02956 42760

Sähköposti

vaasa.hao@oikeus.fi

15,2 ha). Lupa ei mahdollista muualta tuotavan kiviaineksen murskaamista kyseisellä alueella.

2. Toiminnassa on noudatettava valtioneuvoston asetusta kivenlouhimojen, muun kivenlouhinnan ja kivenmurskaamojen ympäristönsuojelusta 800/2010.

3. Maa-ainesten ottamistoiminnan vastaavan työnjohtajan yhteystiedot on ilmoitettava valvontaviranomaiselle ennen ottamistoiminnan aloittamista.

4. Ennen ottamistoiminnan aloittamista ottamisalueen rajat on merkittävä maastoon lippusiimalla, tai 25 metrin välein puu-, rauta- tai muovipaaluin, joita ei saa hävittää tai siirtää. Lisäksi alueella tulee olla kiinteitä korkeusmerkkejä, joista voi seurata ottamistasoa. Korkeusmerkit on sidottava valtakunnalliseen korkeusjärjestelmään (N2000). Alueen ulkopuolelle tulee asentaa informaatiokyltti, jossa esitetään toiminnanharjoittajan tiedot ja luvan voimassaoloaika. Merkkien tulee olla alueella koko ottamistoiminnan ajan.

5. Ennen maa-ainesten ottamisen aloittamista luvanhaltijan on pyydettävä valvontaviranomaista suorittamaan alueella alkutarkastus. Alkutarkastuksessa käydään läpi, onko toiminnanharjoittaja toteuttanut ne lupaehdot, jotka on määrätty tehtäväksi ennen toiminnan aloittamista. Tarkastuksesta pidetään pöytäkirjaa, joka toimitetaan tiedoksi myös Pirkanmaan ELY-keskukselle.

6. Avaamattomilta ottamisalueilta on poistettava pintamaakerros ottamisen etenemisen mukaisesti ja varastoitava se lupa-alueen reunoille. Alueelta tulevat pintamaat on varastoitava niin, että ne voidaan käyttää maisemoinnin yhteydessä aluskasvillisuuden ja puuston kasvualustaksi.

7. Ottamista ei saa ulottaa neljää (4) metriä lähemmäksi ylintä havaittua pohjavedenpintaa, eikä ottamissuunnitelmassa esitettyä alinta ottamistasoa alemmas, +165,0 m (N2000) mpy. Pohjaveden asemaa muuttavaa kaivua ei sallita eikä pohjaveden laatuun ja korkeustasoon saa aiheuttaa muutoksia. Ottotason alapuolisia massanvaihtoja ei saa tehdä.

8. Luiskien yläpuolella maanpinta on pidettävä 15 metrin matkalla puhtaana suurista kivistä, varastokasoista ja muista turvallisuutta heikentävistä teki- jöistä. Toiminnanharjoittajan on pidettävä huoli, ettei luiskista aiheudu turvallisuushaittaa. Ottamistoiminnan aikana jyrkät reunat ja luiskat on aidattava kiinteällä aidalla ja ottamisalueen ympäristöön asennettava varoitustauluja. Ulkopuolisten kulku toiminta-alueelle metsäautotieltä päin on estettävä lukittavalla puomilla tai vastaavalla järjestelyllä.

9. Jälkihoitotoimenpiteisiin (luiskaus ja maisemointi) on ryhdyttävä ottamis- alueella sitä mukaa, kuin ottamistoiminta edistyy alueella.

Toiminta-ajat

10. Murskauksen ja seulonnan toiminta-aika on vuosittain enintään 140 päivää (ottamissuunnitelmaa täydennetty 8.11.2019). Murskaamista ja seulontaa ei saa tehdä 15.4.-31.7. välisenä aikana. Kuormausta ja kuljetusta saa tehdä ympäri vuoden.

Toiminnassa tulee noudattaa seuraavia toiminta-aikoja:

- Murskaus/seulonta arkipäivisin klo 7.00-22.00 välillä
- Kuljetukset arkipäivisin klo 6.00-22.00 välillä
- Kuljetukset poikkeustapauksissa lauantaisin klo 7.00-18.00 välillä

Murskauksen/seulonnan toimintajakson aloittamisesta on etukäteen ilmoitettava kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Melu, pöly ja tärinä

11. Toiminta ei saa lähimmän asuinrakennuksen piha-alueella ylittää melutason päiväohjearvoa 55 dB (L_{Aeq}) klo 7-22. Loma-asutukseen käytettävillä alueilla, luonnonsuojelualueilla tai virkistysalueena käytettävillä alueilla melutaso ei saa ylittää 45 dB (L_{Aeq}) klo 7-22 ja klo 22-7 tasoa 40 dB (L_{Aeq}). Lupaviranomainen voi velvoittaa tarvittaessa toiminnanharjoittajan teettämään ulkopuolisella asiantuntijalla melumittauksia toiminnan aikana.

12. Toiminnan tulee tapahtua siten, että se aiheuttaa mahdollisimman vähän melua ympäristöön. Murskauslaitteisto ja pölylähteet on sijoitettava teknisten mahdollisuuksien mukaan toiminta-alueen alimmalle kohdalle. Maa-ainesten varastokasat tulee sijoittaa siten, että ne toimivat meluesteinä lähimpien häiriintyvien kohteiden suuntaan.

13. Koneiden ja laitteiden kunnossapidosta on huolehdittava. Toiminta-alueella siirtokuljetusmatkat on suunniteltava mahdollisimman lyhyiksi. Murskaamon melua tulee torjua mahdollisuuksien mukaan myös koteloinnein, kumituksin tai muilla vastaavilla parhailla meluntorjuntatoimilla.

14. Laitoksen kaikissa toiminnoissa on huolehdittava, ettei pölyämisestä aiheudu haittaa lähimpiin häiriintyviin kohteisiin. Pölyn leviäminen ympäristöön on estettävä kastelemalla tai koteloimalla päästölähteet tai käyttämällä muuta pölyn torjumisen kannalta parasta käyttökelpoista tekniikkaa. Varastokasat ja ajoneuvojen kuormat on tarvittaessa kasteltava ja pölyn leviäminen ajoneuvoista toiminta-alueen ulkopuolelle on estettävä.

Päästöt maaperään sekä pohja- ja pintaveteen

15. Siirrettävän murskauslaitoksen sekä seulan polttoainesäiliöt, mahdolliset aggregaatit ja niiden tarvitsemat polttoainesäiliöt ja -putket, työkoneiden polttoainesäiliöt ja putket sekä tankkausalue on sijoitettava alueella käytettäviä kemikaaleja kestäväällä vähintään 1 mm vahvuisesta muovista tai vastaavan tiivistysasteen saavuttavasta materiaalista rakennetulle tukitoiminta-alueelle, joka on täytetty vähintään 30 cm paksuisella kerroksella hienojakoista maa-ainesta. Tukitoiminta-alueen alapuolinen perusmaa on tasattava ja siitä on poistettava sellaiset kivet ynnä muut, jotka voisivat rikkoa muovin. Polttonesteet, öljyt ja muut kemikaalit tulee säilyttää ja käsitellä tukitoiminta-alueella. Tukitoiminta-alue tulee hyväksyttävä etukäteen.

16. Polttoainesäiliöiden on oltava kaksoisvaippasäiliöitä tai kiinteästi valumaaltaallisia säiliöitä, ja ne on varustettava ylitäytönestimillä ja laponestolla. Säiliöiden täyttöputkien ja jakelulaitteiden tulee olla lukittavia ja ne on pidettävä lukittuina, kun alueella ei työskennellä. Säiliöiden täytöt on tehtävä valvotusti.

17. Työkoneiden huoltotoimenpiteitä ei pääsääntöisesti saa tehdä alueella. Mikäli koneelle joudutaan tekemään alueella välttämättömiä huoltotoimenpiteitä, tulee ne tehdä tiivistetyllä tukitoiminta-alueella tai huoltotoimissa on käytettävä imeytysmattoja tai vastaavia tiiviitä alustoja, joilla estetään haitallisten aineiden pääsy maaperään. Muut koneiden pesu- tai huoltotoimenpiteet on kielletty.

18. Työkoneiden säilytyspaikan pohja tulee tiivistää asianmukaisesti ja huolehtia siitä, ettei säilytyspaikalta pääse ympäristöön öljyisiä tai muita luontoon kuulumattomia nesteitä.

19. Tukitoiminta-alueelta kertyvät sade- ja sulamisvedet tulee johtaa eristeen päältä öljynerotuskaivojen kautta pohjavesialueen ulkopuolelle tai pumpata riittävän suureen umpisäiliöön tai loka-autoon (veden alueelta pois kuljettamista varten) tai alue on katettava.

20. Onnettomuus- ja häiriötilanteita varten alueella on oltava riittävästi alkusammutus- ja vuotojontorjuntakalustoa. Toiminnanharjoittajan on ryhdyttävä viipymättä onnettomuuksien tai häiriötilanteiden edellyttämiin torjunta- tai korjaustoimiin ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi ja haitallisten ympäristövaikutusten vähentämiseksi. Öljyvuotojen varalta alueella on oltava käytössä imeytysainetta, keräysvälineitä ja säilytyspaikka öljyiselle maa-ainekselle.

Mahdollisista häiriötilanteista (poikkeukselliset päästöt, vahingot, onnettomuudet), joista saattaa aiheutua päästöjä ympäristöön, on välittömästi ilmoitettava kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Öljy- tai kemikaalivahingosta on ilmoitettava myös öljyntorjuntaviranomaiselle (palo- ja pelastusviranomaisen).

Mahdollisiin häiriötilanteisiin tulee varautua suunnitelmallisesti. Alueella työskentelevät on perehdytettävä häiriötilanteissa toimimista varten.

Jätteet

21. Toimintaa on harjoitettava siten, että jätettä syntyy mahdollisimman vähän. Toiminta ja varastointi on järjestettävä siten, ettei niistä aiheudu epäsiisteyttä, roskaantumista, pilaantumisvaaraa maaperälle, pintavesille, pohjavesille tai muuta haittaa terveydelle tai ympäristölle. Jätteitä ei saa polttaa eikä haudata. Alueelle ei saa sijoittaa sinne kuulumattomia materiaaleja ja jätteitä.

22. Hyötykäyttöön kelpaava jäte on lajiteltava ja toimitettava hyötykäyttöön. Toiminnassa syntyvät jätteet on toimitettava asianmukaiset luvat omaaviin käsittelypaikkoihin riittävän usein. Jätteet saa luovuttaa ainoastaan sille, jolla on oikeus ottaa jätteitä vastaan. Toiminta-alueen jätehuollossa on noudatettava kunnallisia jätehuoltomääräyksiä.

23. Vaaralliset jätteet (muun muassa jäteöljyt) tulee varastoida lukitussa ja tiivis pohjaisessa tilassa omissa astioissaan niin, että pakkausten rikkoutuessakin aineiden leviäminen ympäristöön on estetty. Ne on pakattava ja merkittävä jätelainsäädännön mukaisesti. Vaaralliset jätteet on toimitettava asianmukaiseen käsittelypaikkaan säännöllisesti, vähintään kerran vuodessa.

24. Jätteistä on pidettävä kirjaa, josta ilmenee niiden määrä, laatu sekä toimituspaikka ja -aika. Vaarallisten jätteiden siirrosta tulee olla siirtoasiakirja.

Toiminnan tarkkailu ja raportointi

25. Laitoksen toimintaa on tarkkailtava toiminnan aikana aistinvaraisesti sekä tarkastettava koneiden kunto säännöllisesti ja huolehdittava niiden huollosta ja kunnossapidosta.

26. Maa-ainesluvan haltijan tulee vuosittain tehdä maa-aineslaissa säädetty ilmoitus edellisenä vuonna otetuista maa-aineksista maa-ainesasetuksen mukaisesti.

27. Aineiden ottamisen valvonnasta veloitetaan tarkastusmaksu, jonka suuruus perustuu kunakin vuonna voimassa olevaan maa-ainestaksaan. Vuotuiseen ottomäärään perustuvassa valvontamaksussa vuotuisena ottomääränä käytetään 68 000 m³ltr.

28. Pohjaveden pinnan tasoa tulee seurata säännöllisesti pohjavesiputkista neljä kertaa vuodessa (maalis-, kesä-, syys- ja joulukuussa).

Pohjavesiputkista tulee ottaa vuosittain näytteet, joista analysoidaan haju, maku, sameus, väri, pH, happi, permanganaattiluku/TOC, sähkönjohtavuus, rauta, mangaani, sulfaatti, nitraatti, kloridi, kokonaiskovuus, alkaliniteetti ja öljyhiilivedyt. Vedenlaatonäytteet tulee olla asiantuntevan näytteenottajan ottamia ja näytteenoton tulee vastata laboratorion laatukriteerejä (sertifioitu/akkreditoitu). Tarkkailuohjelmaa voidaan tarkistaa tulosten pohjalta. Vuosittaiset tulokset tulee toimittaa Ruoveden valvontaviranomaiselle sekä Pirkanmaan ELY-keskukselle.

29. Alueelle tulee jo asennetun pohjaveden havaintoputken (HP101) lisäksi asentaa riittävä määrä lisää pohjavesiputkia ennen ottotoiminnan aloittamista, jotta pohjaveden virtaussuunta saadaan luotettavasti selvitettyä. Suunnitelma pohjavesiputkien sijoittamisesta tulee toimittaa etukäteen Pirkanmaan ELY-keskukselle kommentointia ja suunnitelman hyväksymistä varten. Mahdollisten uusien havaintopaikkojen tiedot (putkikortti ja sijainti) tulee toimittaa valvontaviranomaiselle sekä Pirkanmaan ELY-keskukselle. Ruoveden kunnan ympäristönsuojeluun tulee toimittaa havaintoputken avain ja putkikortti.

30. Toiminnanharjoittajan on pidettävä kirjaa toiminnasta, päästöistä, jätteistä ja käyttötarkkailusta. Yhteenveto kirjanpidosta tulee toimittaa Ruoveden kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle vuosittain helmikuun loppuun mennessä. Yhteenvedon tulee sisältää ainakin seuraavat asiat:

- käyttövuorokaudet ja toiminta-ajat toiminnoittain (poraukset, rikotus, murskaus)
- murskatun kiviaineksen määrä ja laatu
- syntyvien jätteiden määrä, laatu ja toimituspaikat
- polttoaineiden laatu ja käyttömäärä
- tiedot ympäristön kannalta merkittävistä häiriö- ja poikkeustilanteista ja niiden johdosta suoritetuista toimenpiteistä
- vesinäytetulokset ja mahdolliset ympäristöselvitykset.

Paras käyttökelpoinen tekniikka

31. Luvan haltijan on oltava riittävästi selvillä toimialansa parhaan käyttökelpoisen tekniikan kehittämisestä ja varauduttava sen käyttöönnottoon.

Maisemointi ja jälkihoito

32. Ennen maa-ainesten ottamisen lupa-ajan päättymistä tulee alueen maisemointi tehdä loppuun ja jälkityöt suorittaa viivyttämättä. Jälkihoitotöiden on oltava valmiina luvan voimassaoloaikana. Ottamisalueen lopulliset luiskat on muotoiltava kaltevuuteen 1:3 tai sitä loivemmiksi. Ottamisalueen pohja on muotoiltava luonnonmukaisen vaihtelevaksi. Alueelta kuorittu pintamaa tulee levittää alueelle ja luiskiin aluskasvillisuuden kasvualustaksi noin 0,5 metrin paksuiseksi kerrokseksi. Alueen jälkitasauksessa on käytettävä puhtaita maa-aineksia.

33. Toiminnan loputtua kaikki alueelle ja sen välittömään läheisyyteen pystytyt rakennelmat on purettava ja kuljetettava pois. Alueella ei saa olla sellaisia rakennelmia tai maa-ainesten varastokasoja, jotka estävät maisemoinnin ja jälkihoitotöiden toteuttamisen.

34. Alue tulee maisemoida istuttamalla alueelle puiden taimia ottamissuunnitelman mukaisesti. Mikäli loppukatselmuksessa todetaan, että alueella on edellytykset metsittyä luontaisesti, voidaan alue jättää metsittymään luonnostaan. Luvan haltijan on tehtävä luvan päättymisen jälkeen kahden vuoden päästä seurantakäynti alueella, toimitettava kuvat alueesta ja annettava käynnin perusteella esitys tarvitaanko alueella puiden istutustoimenpiteitä.

35. Ottamistoiminnan päättyessä tai luvan voimassaolon umpeutuessa on luvanhaltijan pyydettävä valvontaviranomaiselta maa-ainasetuksen mukaista loppukatselmusta. Tarkastuksesta pidetään pöytäkirjaa, joka toimitetaan tiedoksi Pirkanmaan ELY-keskukselle.

Luvan siirto, toiminnan muuttaminen ja lopettaminen

36. Mikäli lupaan perustuva oikeus maa-ainesten ottamiseen siirretään toiselle, on siirrosta viipymättä ilmoitettava valvontaviranomaiselle. Luvan haltija vastaa kuitenkin kaikista lupaan liittyvistä velvoitteista, kunnes hänen tilalleen on hakemuksesta hyväksytty toinen. Samoin konkurssitapauksissa, mikäli pesä jatkaa ottotoimintaa, tulee siitä tehdä ilmoitus lupaviranomaiselle tai siirtää lupa kuuden (6) kuukauden kuluessa konkurssista toiselle ottajalle.

37. Mikäli maa-ainesten ottotoiminnan yhteydessä ilmenee jotain sellaista, mikä estää maa-ainesten oton hyväksytyjen suunnitelmien mukaisesti, tai toiminnassa tapahtuu pitkäaikainen keskeyttäminen, lopettaminen, tai muita olennaisia muutoksia, on asiasta ilmoitettava viipymättä valvontaviranomaiselle. Jos toiminta alueella ei jatku enää tämän lupakauden jälkeen eikä ottaminen ole edennyt suunnitelman mukaisesti, tulee luvan haltijan esittää viimeistään kuusi kuukautta ennen lupa-ajan päättymistä valvontaviranomaiselle hyväksyttäväksi lopullinen, yksityiskohtainen alueen jälkihoitosuunnitelma.

Näiden määräysten lisäksi toiminnanharjoittajan tulee toimia voimassa olevien lakien ja säästöjen mukaisesti.

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

Suomen luonnonsuojeluliiton Virtain-Ruoveden yhdistys ry asiakumppaneineen on ensisijaisesti vaatinut, että yhteislupapäätös ja toiminnan aloittamislupa kumotaan ja lupahakemus hylätään. Toissijaisesti muutoksenhakijat ovat vaatineet, että lupamääräyksiin tulee lisätä vaatimus kahden metrin sorakeroksen jättämisestä kallioalueen päälle, Siikakankaalle tulee tehdä ympäristövaikutusten arviointimenettely koskien maa-ainesten ottoa pohjavesialueella, lintulajien esiintyvyys ottoalueella tulee selvittää ennen toiminnan aloittamista, aika jolloin murskausta ei saa suorittaa, tulee ilmoittaa tarkkoina päivämäärinä ja siten, että pesiville linnulle ei varmasti aiheudu häiriötä, maa-ainesten kuljettamisesta aiheutuvat päästöt tulee sisällyttää energian käyttöä ja ilmapäästöjä koskeviin laskelmiin. Siikakankaalla ei tule murskata lainkaan, murskaus tulee tehdä jossain muualla murskaukseen paremmin soveltuvalla alueella.

Valitusta on perustelu muun muassa seuraavasti:

Vahvistetussa Pirkanmaan maakuntakaavassa 2040 aluetta ei ole osoitettu maa-ainesten ottoalueeksi. Alue on osoitettu tärkeäksi vedenhankintaan soveltuvaksi pohjavesialueeksi. Aluetta koskevat toimenpiteet on suunniteltava siten, etteivät ne vaaranna pohjaveden laatua, määrää tai vedenhankintakäyttöä. Alue on osoitettu myös teknisen huollon kehittämisen kohdealueeksi. Merkinällä osoitetaan pohjavesialueet, joilla tulee varautua seudulliseen vedenhankintaan. Lupa on maakuntakaavan vastainen, sillä se vaarantaa alueen vedenhankintakäytön.

Siikakankaan alueesta on tehty selvitys ja suunnitelma ”Siikakankaan pohjavesialueen soveltuminen vedenhankintaan ja maa-ainesten ottamisen yleissuunnitelma” vuonna 2017. Yleissuunnitelmassa todetaan, että pohjaveden pinnan korkeuden vaihteluväli maa-ainesten ottamisalueilla voi olla jopa 1,00–1,50 metriä vuodessa. Havaintopisteet ovat sijoitettuina ottamisalueelle tai sellaisen läheisyyteen. Seurannan perusteella ottamistoiminnalla näyttäisi olevan vaikutusta pohjaveden vaihteluvälin suuruuteen vuositasolla. Lupapäätöksen mukaan maatutkaluotauksen perusteella ottoalueen pohjaveden pinta on tasolla +159...+161 ja alimmaksi ottotasoksi on määritelty +165. Päätöksestä ei selviä, onko alimman ottotason määrittelyssä otettu huomioon pohjaveden pinnan korkeuden vaihtelu. Uuden laajan ottoalueen vaikutusta pohjaveden pinnan korkeuden vaihteluihin ei ole arvioitu.

Yleissuunnitelmassa suositellaan pitämään maanpinta mahdollisimman luonnontilaisena: ”Pohjaveden suojelun kannalta on tärkeää säilyttää maanpinta luonnontilaisena mahdollisimman laajasti Siikakankaan alueella. Vaikka yksittäinen maa-ainesten ottamishanke olisikin laajuudeltaan ja vaikutuksiltaan vähäinen, voi usean erillisen hankkeen sijoittuminen samalle alueelle aiheuttaa merkittäviä muutoksia pohjaveden muodostumisolosuhteisiin ja laatuun.” ”Jotta maa-ainesten ottamisesta ei aiheutuisia haitallisia vaikutuksia pohjaveden laatuun tai määrään, tulee mahdollisten uusien alueiden käyttöönotto tapahtua vasta silloin, kun käytöstä poistuneet ottamisalueet on saatu jälkihoidet-

tua siinä määrin, etteivät ne enää aiheuta merkittävää riskiä alueen pohjavedelle.” Mainitut yleissuunnitelman suositukset voisi käänteisesti ilmaista siten, että mikäli uusia alueita otetaan käyttöön ilman, että käytöstä poistuneet alueet on jälkihoidettu turvallisiksi, aiheuttaa se haitallisia vaikutuksia pohjaveden laatuun ja määrään.

Pirkanmaan vesihuollon kehittämissuunnitelmassa on esitetty yhtenä vaihtoehtona Siikakankaan pohjavesialueen hyödyntämistä Tampereen ja kehyskuntien vedenhankinnassa. Pohjavesivarannon turvaamiseksi alueelle ei saisi myöntää enempää maa-ainesten ottolupia.

Pohjavedelle aiheutuu vakavasti otettava pilaantumisvaara, kun alueella käytetään työkoneita ja laitteita, joilla on rikkoutumisvaara. Tästä esimerkkinä Siikakankaan havaintopisteillä ylittyneet mineraaliöljyjen pitoisuudet sekä ottoalueelta löytyneet öljyvalumat.

Yleissuunnitelman mukaan lähes jokaisella alueella, missä havaittiin polttoainesäiliö, oli myös havaittavissa huomattavia puutteita maaperäsuojauksissa. Riskit pohjavedelle kasvavat, mitä enemmän alueella on toimintaa.

Yleissuunnitelman mukaan Siikakankaan pohjavesialueelta on löydetty ruhjevyöhyke, jolla voi olla vaikutusta Siikakankaan pohjavesialueen hydrogeologisiin olosuhteisiin. Ruhjevyöhyke on aiotun ottoalueen vieressä, sen länsipuolella. Mikäli ruhjevyöhykkeellä on vaikutusta pohjavesialueen hydrogeologisiin olosuhteisiin, voiko 680 000 m³:n maa-aineksen otto lähialueelta vaikuttaa siihen ja miten?

ELY-keskus on lausunnossaan suositellut kahden metrin sorakerroksen jättämistä kallioalueen päälle toiminnan päätyttyä, mutta lupamääräyksissä sitä ei vaadita. Vaatimus on perusteltu ja mahdollistaa puiden kasvun vähäravinteisellä kasvupaikalla sekä turvaa osaltaan pohjavettä. Lupamääräyksiin tulee lisätä vaatimus kahden metrin sorakerroksen jättämisestä kallioalueen päälle.

Siikakankaan alueella on ollut soranottoa 1980-luvun alusta alkaen. Vuoden 2017 alussa voimassa olevia maa-aineslupia oli alueella 11 ja yksi viireillä oleva sekä käytöstä poistuneita alueita 9. Ottamistoiminnan yhteenlaskettu pinta-ala Siikakankaan alueella on valituksenalainen lupa mukaan lukien 113,9 ha, joka kattaa noin 7 % koko pohjavesialueen pinta-alasta. Voimassa olevia maa-aineslupia on yhteensä 44,9 hehtaarille ja alueita, joille lupa on myönnetty, mutta toimintaa ei ole aloitettu, on valituksenalainen lupa mukaan lukien yhteensä 26,8 ha.

Selvityksessä mainitaan, että alueelta oli mahdollista ottaa maa-aineksia vuoden 2017 aikana voimassa olevien lupien mukaisesti 1,9 miljoonaa kiintokuutiometriä.

Valituksenalaisen lupapäätöksen tarkoittama alue on suuri ja irrallaan muista ottamisalueista. Se ei sijoitu yleissuunnitelman suosittelumalle alueelle. Yleissuunnitelmassa suositellaan maa-ainesten ottamisalueiden sijoittamista jo luvittujen alueiden läheisyyteen ja sellaisille alueille missä ottotoiminta on mahdollisimman tehokasta huomioon ottaen pohjaveden suojelu. Edelleen suositellaan myöntämään lupia nykyistä pienemmille alueille. Nyt myönnetty lupa-alue kuuluu alueen suurimpiin.

Siikakankaalle tulisi tehdä ympäristövaikutusten arviointimenettely (YVA) koskien maa-ainesten ottoa pohjavesialueella. Alueella on monia toimijoita, ottoalueet ovat pirstoutuneet eri puolille aluetta ja vaara pohjaveden pilaantumiselle on todellinen. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn käynnistymiskynnys ylittyy Siikakankaalla selkeästi sekä ottoalueiden pinta-alan että ottomäärien suhteen. Ympäristövaikutusten arviointiprosessi varmistaisi alueen pohjaveden ja luontoarvojen suojelua sekä ohjaisi maa-ainesten ottoa.

Lupahakemuksen mukaan alueella ei ole erityisiä luontoarvoja. Kuivahkolla mäntykankaalla ei karuna luontotyyppinä voi olettaakaan olevan kovin ihmeellisiä luontoarvoja, erityisesti kun puusto on hakattu pois. Mäntykangas itsessään luontotyyppinä on arvokas valtakunnallisesti silmällä pidettävälle kehräjälle ja uhanalaiselle kangaskiurulle, joiden tärkeää esiintymisaluetta Siikakangas on. MAALI-alue on rajattu ottamisalueen ulkopuolelle, mutta aluerajaus ei tarkoita, etteivätkö lintulajit voisi esiintyä alueen rajauksen ulkopuolella. Lajien esiintyvyys ottoalueella tulee selvittää ennen toiminnan aloittamista. Lupaa ei tule myöntää muutoksenhausta huolimatta. Aika, jolloin murskausta ei saa suorittaa, tulisi ilmoittaa tarkkoina päivämäärinä ja siten, että häiriötä pesiville linnuille ei varmasti aiheudu.

Maa-aineslain tavoitteena on aineiden otto ympäristön kestävästä kehitystä tukevalla tavalla. Ottoalue on nykyisellään luonnontilainen eli siinä ei ole ollut aiempaa ottotoimintaa. Tällaiset alueet tulisi säästää ja kohdistaa ottotoiminta sellaisille alueille, joissa ympäristö on jo turmeltunut kyseisen toiminnan seurauksena. Maa-aineslupa nyt kyseessä olevalle alueelle ei tue ympäristön kestävästä kehitystä. Siikakankaan maa-ainekset viedään pääosin Tampereelle, noin 70 kilometrin päähän. Hakemuksessa on laskettu energian käyttöä ja päästöjä ilmaan, mutta kuljetuksen aiheuttamaa energian kulutusta ja ilmastopäästöjä ei ole otettu laskelmiin mukaan. Maa-ainesten kuljettamisesta aiheutuu suurin osa toiminnan aiheuttamista päästöistä, ja ne olisi tullut sisällyttää laskelmiin.

Maa-ainesten ottoalueella on tarkoitus suorittaa kiviaineksen murskausta siirrettävällä murskauslaitoksella. Kiviaineksen murskaus ja seulonta aiheuttavat monotonista, jatkuvaa meteliä, joka kantautuu kauas syntypaikastaan. Siikanevan soidensuojelualue on retkeilijöiden suosiossa ja murskaus tulee aiheuttamaan suuren muutoksen suon ja lähimaaston äänimaailmaan. Melu aiheuttaa terveyshaittaa. Siikakankaalla ei tulisi suorittaa murskausta, vaan se tulisi tehdä jossain muualla.

Ottoalueelta noin 900 metriä pohjoiseen sijaitsee lomakiinteistö [REDACTED], jonka käyttöön murskaustoiminnan melu ja mahdollinen pöly tulevat vaikuttamaan oleellisesti. Kiinteistön omistajat eivät ole saaneet tietoa hankkeesta, vaikka se on ottoaluetta lähinnä oleva rakennus.

Asian käsittely hallinto-oikeudessa

Ruoveden kunnalle, Keuruun kaupungin Keurusselän ympäristön- ja terveydensuojelutoimistolle Ruoveden kunnan terveydensuojeluviranomaisena, Puolustusvoimien Logistiikkalaitoksen esikunnalle ja Metsähallitukselle on varattu tilaisuus antaa vastine valituksen johdosta. Vastineita ei ole annettu.

Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnon-varat -vastuualue on vastineessaan viitannut ympäristö- ja maa-aineslupahakemuksista ympäristölautakunnalle antamaansa lausuntoon 20.3.2019 sekä lausunnon täydennykseen 8.5.2019. Lausunnoissa on arvioitu toiminnan vaikutuksia muun muassa pohjavesiin ja luontoarvoihin. Tulkintaa ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain soveltamisesta ei ole tehty.

Pirkanmaan liitto on vastineessaan todennut muun muassa, että alueella on voimassa Pirkanmaan maakuntakaava 2040. Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 näkökulmasta on keskeistä ottaa huomioon pohjaveden suojelu ja vedenhankinnan turvaaminen, Siikanevan suojelu- ja Natura-alueen arvojen sekä luonnon monimuotoisuuden turvaaminen, virkistyskäyttöön kohdistuvien haittojen ehkäiseminen mukaan lukien alueen jälkikäyttö ja turvallisuus sekä puolustusvoimien toiminta.

Päätösasiakirjojen perusteella jää epäselväksi, miten Pirkanmaan liiton lausunto on otettu lupaharkinnassa huomioon ja onko päätös tehty kaikilta osin oikeiden tietojen pohjalta muun muassa maakuntakaavan tavoitteiden, merkintöjen ja määräysten osalta. Maakuntakaavan näkökulmasta on tarpeen korostaa pohjaveden hyvän tilan ylläpitämistä sekä varautumista seudulliseen vedenhankintaan.

Kyseessä olevan hankkeen sekä muiden Siikakankaan alueella vireillä olevien hankkeiden osalta tulisi arvioida tarve ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamiseen. Siikakankaan alueella on harjoitettu jo vuosikymmeniä laajamittaista soranottoa ja alueella on vireillä useita lupahakemuksia, myös uusien ottamisalueiden avaamiseksi. Pirkanmaan liitto on lausunut jo 15 vuotta sitten maa-ainesten ottamisen yleissuunnitelman sekä yleiskaavan laadinnan tarpeellisuudesta Siikakankaan alueella. Tarve näiden suunnitelmien laadintaan on entisestään kasvanut.

Pohjaveden suojelun ja vedenhankinnan turvaamisen osalta on hyvä, että ottamisalueella on suunniteltu tehtäväksi maisemointia vaiheittain ottamisen edetessä. Toiminnanharjoittajalta on perusteltua edellyttää vakuutusta ympäristövahinkojen varalle.

Ruoveden kunnan ympäristölautakunta on lausunnossaan todennut muun muassa, että ottamisalue sijaitsee osittain Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 mukaisella maa- ja metsätalousvaltaiseksi merkityllä alueella, joka on ekosysteemipalvelujen kannalta merkittävä (MK). Alue sijaitsee maakuntakaavassa lisäksi tärkeällä vedenhankintaan soveltuvalla pohjavesialueella sekä vedenhankintaan liittyvällä teknisen huollon kehittämisen kohdealueella (tk). Alueelle ei saa sijoittaa sellaista maankäyttöä, joka voi vaarantaa alueen vaihtoehtoisia käyttömahdollisuuksia vedenhankintaan. Ottamissuunnitelman ja lupamääräysten mukainen toiminta ei aiheuta vaaraa vaihtoehtoisille käyttömahdollisuuksille, eikä alueen kaavoitus täten aseta estettä luvan myöntämiselle.

Lausunnossa on viitattu lupamääräyksiin 7, 15–30 ja 37. Mikäli pohjavesitarkailun yhteydessä tulisi esille sellaisia seikkoja, joiden perusteella voitaisiin katsoa toiminnasta aiheutuvan pilaantumisen vaaran poikkeavan ennalta arvioidusta, olisi valvontaviranomaisella ympäristönsuojelulain 89 §:n mukaisesti mahdollisuus jättää lupaviranomaiselle aloite luvan muuttamisesta.

Haetun ottamisalueen etäisyys Siikakankaan lähimpiin olemassa oleviin soranottamisalueisiin on noin 150 ja 300 metriä. Ympäristövaikutusten arviointimenetelmästä päättää paikallinen elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus.

Ruoveden kunnan käytäntönä maa-ainelupien käsittelyssä on ollut kuulla rajanaapureiden lisäksi 500 metrin säteellä suunnitellusta ottamisalueesta olevien kiinteistöjen omistajia. Muraus-asetuksen 3 §:n mukaan melua tai pölyä aiheuttavan toiminnan etäisyys asumiseen tai loma-asumiseen käytettävään rakennukseen tai sen välittömässä läheisyydessä sijaitsevaan oleskeluun tarkoitettuun piha-alueeseen tai muuhun häiriölle alttiiseen kohteeseen on oltava vähintään 300 metriä. Lähimpään lomakiinteistöön on tässä tapauksessa matkaa noin 900 metriä.

██████████ on vastineessaan vaatinut, että valitus hylätään. Lisäksi hakija on esittänyt muun muassa seuraavaa:

Toiminnan sijoittaminen ei vaikeuta alueen käyttämistä maakuntakaavassa varattuun varsinaiseen tarkoitukseen eikä erityisominaisuuksien mukaisiin myöhempään alueellisen vesihuollon kehittämistavoitteisiin. Pohjavettä ei muuteta eikä pilata.

MK-alueen kaavamerkintä- ja määräys eivät kiellä määräysten mukaisesti suunniteltua maa-ainesten ottoa, ei myöskään pohjavesialuumerkintä. Pirkanmaan POSKI-hankkeen raportissa pohjavesi ja ottamistoiminta sovitettiin yhteen, jolloin ottamisalue merkittiin alueeksi, joka soveltuu osittain maa-ainesten ottoon.

Ottoalueen suunnittelussa huomioitiin erityisesti pohjaveteen liittyvät asiat. Ottoalueelle asennettiin pohjaveden havaintoputki ja lisäksi käytössä oli aiemmin tehtyjä maatulvaluotaustuloksia. Alueen pohjaveden pinnan korkeudesta on varsin kattavaa tietoa, jonka perusteella ottotasoksi määritettiin +165 m. Neljän metrin suojakerrosvaatimus täyttyy, mikä on edellytetty lähialueen muillakin maa-ainesten ottoalueilla. Lupamääräyksissä edellytetään lisäksi, että alueelle on asennettava riittävä määrä lisää pohjavesiputkia ennen ottotoiminnan aloittamista ja suunnitelma siitä pitää hyväksyttävä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa.

Ottamista ei saa ulottaa neljää metriä lähemmäksi ylintä havaittua pohjaveden pintaa. Lisäputkien asentamisen ja säännöllisen tarkkailun käynnistymisen myötä voidaan varmistaa, että vaadittu suojakerros toteutuu kaikissa tilanteissa, myös pohjaveden luontaisia pinnankorkeusvaihteluita huomioiden. Yleissuunnitelmassa mainittuihin ruhevyöhykkeisiin hakijan ottotoiminnalla ei ole vaikutusta. Alueella ei suoriteta kallion louhintaa. Mahdollisen kallionpinnan päälle jätetään yleisen käytännön mukaisesti metrin paksuinen maakerros.

Ottosuunnitelmassa ja sen täydennyksessä on esitetty tiedot pohjavesiolosuhteista ja arvio pohjavesivaikutuksista. Vedenottamoita ei pohjavesialueella ole, mutta tulevaisuuden mahdolliset vedenottamoiden sijoituspaikat tulevat ”Siikakankaan pohjavesialueen soveltuminen vedenhankintaan ja maa-ainesten ottamisen yleissuunnitelma” -raportin mukaan todennäköisesti sijoittumaan pohjavesialueen koillisosaan, joka lähimmillään on yli kahden kilometrin etäisyydellä hakijan ottamisalueelta. Ottamisalue ei tule sijoittumaan mahdollisten

tulevien vedenottamoiden suojavyöhykkeelle tai vaikutusalueelle. Ottoalueella tehdyissä kairaustutkimuksissa on lisäksi todettu, että alueella on pohjaveden virtauksia rajoittavia kalliokynnyksiä.

Hakijan ottoalue on noin 1 % Siikakankaan pohjavesialueen kokonaispinta-alasta. Yleissuunnitelman mukaan Siikakankaan kaikkien maa-ainesten ottamisalueiden (toiminnassa olevat ja päättäneet alueet) yhteenlaskettu pinta-ala on noin 113,9 ha eli noin 7 % pohjavesialueen pinta-alasta. Potentiaalinen riski pohjaveden laadulle muodostuu, kun ottoalueiden pinta-alat ylittävät 30 % pohjavesialueen pinta-alasta (Maa-ainesten kestävä käyttö -opas, 2009).

Ottosuunnitelmassa on esitetty toimenpiteet, joilla estetään esimerkiksi öljyvotojen tapahtumista ja siitä on annettu myös lupamääräyksiä. Tukitoiminta-alueella maaperä on suojattava tiiviillä kalvolla ja hulevedet on ohjattava öljynerotuskaivon kautta. Teknisillä ratkaisuilla on varmistettu myös tukitoimien riskittömyys. Koneiden ja laitteiden kunnossapidosta huolehditaan asianmukaisesti viemällä ne säännöllisesti asiantuntijoiden huollettaviksi.

Hanke ei edellytä ympäristövaikutusten arviointimenettelyä, sillä ottoalueen pinta-ala on alle 25 ha ja vuotuinen ottomäärä on alle 200 000 m³ltr. Raja-arvoista jäädään reilusti eikä alueella myöskään ole sellaisia olosuhteita, jotka laukaisisivat harkinnanvaraisen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn. Yhteisvaikutuksia muiden ottoalueiden kanssa ei ole. Hakijan ottoalue on erillään myös Siikakankaan muista ottoalueista. Hakijan ja itäpuolisten naapuriottoalueiden välissä on lisäksi kalliokynnys, joka estää pohjaveden virtauksen. Melun tai pölyämisen yhteisvaikutuksia ei muodostu. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ei ole hankkeen lupavaiheen lausunnossaan ottanut esille ympäristövaikutusten arviointimenettelyn tarvetta. Lähialueella on huomattavasti suurempia ottoaluekokonaisuuksia, jotka eivät ole edellyttäneet ympäristövaikutusten arviointimenettelyä yksin tai yhdessä. Niillä ei ole yhteisvaikutusta hakijan hankkeen kanssa.

Muutoksenhakijat ovat vastaselityksessään todenneet muun muassa, että vaikka tukitoiminta-alueella maaperä suojataan tiiviillä kalvolla ja hulevedet ohjataan öljynerotuskaivon kautta, ei se sulje pois onnettomuuden riskiä. Pohjaveden pilaamiskielto on ehdoton. Jo maan pintakerroksen poistoa pidetään riskinä pohjaveden laadulle ja soranotto lisää likaantumisen riskiä ja saattaa kohottaa haitta-ainepitoisuuksien määrää.

Hakijan mukaan hakemuksen kohteena oleva ala on 1 % koko pohjavesialueen pinta-alasta ja kaikki ottoalueet yhteensä kattavat 7 % pohjavesialueen pinta-alasta. Kun vastaavat luvut lasketaan pohjaveden muodostumisalueesta (12,3 km²), on luvanhakijan osuus siitä 1,6 % ja kaikkien yhteensä 9,3 %. Korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjapäätöksessä KHO 2020:62 mainitaan maa-ainesten oton vaikutuksista pohjaveteen, että kaukosuojavyöhykkeillä jälkihoidattomien soranottoalueiden yhteispinta-ala ei saisi olla (maaperä- ja pohjavesiolosuhteet huomioon ottaen) yli 10–20 % kaukosuojavyöhykkeen pinta-alasta. Lisäksi mainitaan, että nyökkisääntönä lähisuojavyöhyke ulottuu vähintään 500 metrin päähän vedenottamosta. Päätöksen mukaan suoja-alueita koskevissa vesioikeuksien sekä ympäristölupavirastojen päätöksissä on kuitenkin 1990-luvulta alkaen pitkälti luovuttu vyöhykejaosta, jolloin koko pohjavedenottamon valuma-alue on määrätty samaksi suojavyöhykkeeksi, jos se ei ole

ollut kovin suuri. Siikakankaan ottopinta-alat ovat lähellä tuota 10 %:n riskialarajaa. Vaikka siellä ei ole vedenottamoita, hakemuksen mukainen toiminta on riski pohjavedelle. Siikakankaan pohjavesialue muodostuu kolmesta osavalmu-alueesta (Myllyoja, Pärjänoja ja Huikonjoki). Tulisiko ottomääriä ja ottopinta-aloja tarkastella valuma-alueittain?

Siikakankaan alue kuuluu Kokemäenjoen-Saaristomeren-Selkämeren vesienhoitoalueeseen. Alueelle on laadittu hoitosuunnitelma kaudelle 2016–2021. Vesienhoitosuunnitelman tavoitteena pohjavesien osalta on vesien hyvän tilan saavuttaminen ja hyvän tilan ylläpitäminen. Pirkanmaalle on laadittu oman toimenpideohjelma, Pirkanmaan ELY-keskuksen alueen pohjavesien vesienhoidon toimenpideohjelma vuoteen 2021. Toimenpideohjelmissa Siikakankaan tilaa heikentäväksi toiminnoksi on kerrottu maa-ainesten otto ja ohjauskeinona on maa-ainesten oton siirtäminen I ja II-luokan pohjavesialueiden ulkopuolelle.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Hallinto-oikeus kumoo Ruoveden kunnan ympäristölautakunnan päätöksen ja palauttaa asian ympäristölautakunnalle uudelleen käsiteltäväksi. Ympäristölautakunnan tulee asiaa uudelleen käsitellessään ottaa huomioon, mitä hallinto-oikeuden ratkaisun perusteluissa on lausuttu.

Asian näin päättyessä enempi lausuminen valituksessa esitetyistä vaatimuksista raukeaa.

Perustelut

Sovellettavat oikeusohjeet

Maa-aineslain 3 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan tässä laissa tarkoitettuja aineksia ei saa ottaa niin, että siitä aiheutuu tärkeän tai muun vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesialueen veden laadun tai antoisuuden vaarantuminen, jollei siihen ole saatu vesilain mukaista lupaa.

Maa-aineslain 4 a §:n 1 momentin mukaan aineiden ottamista koskeva lupahakemus ja samaa hanketta koskeva ympäristönsuojelulain (527/2014) mukainen ympäristölupahakemus on käsiteltävä yhdessä ja ratkaistava samalla päätöksellä, jollei sitä ole erityisestä syystä pidettävä tarpeettomana. Yhteistä lupaa voidaan hakea yhdellä lupahakemuksella.

Maa-aineslain 6 §:n 1 momentin mukaan lupa aineiden ottamiseen on myönnettävä, jos asianmukainen ottamissuunnitelma on esitetty eikä ottaminen tai sen järjestely ole ristiriidassa 3 §:ssä säädettyjen rajoitusten kanssa. Asiaa harkittaessa on otettava huomioon myös lupamääräysten vaikutus.

Ympäristönsuojelulain 17 §:n 1 momentin mukaan ainetta, energiaa tai pieneliöitä ei saa panna, päästää tai johtaa sellaiseen paikkaan tai käsitellä siten, että: 1) tärkeällä tai muulla vedenhankintakäyttöön soveltuvalla pohjavesialueella pohjaveden laadun muutos voi aiheuttaa vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle taikka pohjaveden laatu voi muutoin olennaisesti huonontua; 2) toisen kiinteistöllä olevan pohjaveden laadun muutos voi aiheuttaa vaaraa

tai haittaa terveydelle tai ympäristölle taikka tehdä pohjaveden kelpaamattomaksi tarkoitukseen, johon sitä voitaisiin käyttää; tai
 3) toimenpide vaikuttamalla pohjaveden laatuun muutoin saattaa loukata yleistä tai toisen yksityistä etua (*pohjaveden pilaamiskielto*).

Ympäristönsuojelulain 49 §:n 1–4 kohtien mukaan ympäristöluvan myöntäminen edellyttää, ettei toiminnasta, asetettavat lupamääräykset ja toiminnan sijoituspaikka huomioon ottaen, aiheudu yksinään tai yhdessä muiden toimintojen kanssa:

- 1) terveysthaittaa;
- 2) merkittävää muuta 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua seurausta tai sen vaaraa;
- 3) 16–18 §:ssä kiellettyä seurausta;
- 4) erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista taikka vedenhankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista toiminnan vaikutusalueella.

Asiassa saatu selvitys

Maa-aines- ja ympäristölupaa on haettu kiinteistölle [REDACTED] Ruoveden kunnassa Pohjan kylässä Siikakankaan alueella. Kyseessä on uusi toiminta. Hakemus koskee soran ottamista, murskaamista siirrettävällä murskauslaitoksella ja seulontaa. Ottamisalueen pinta-ala on 19,4 ha ja ottoalueen pinta-ala on 15,2 ha. Vuotuinen ottomäärä on noin 68 000 m³ltr ja kokonaisottomäärä kymmenen vuoden aikana noin 680 000 m³ltr.

Alueella ei ole yleiskaavaa tai asemakaavaa. Voimassa olevassa Pirkanmaan maakuntakaavassa 2040 alue sijoittuu tärkeälle vedenhankintaan soveltuvalla pohjavesialueelle. Suunnittelumääräyksen mukaan aluetta koskevat toimenpiteet on suunniteltava siten, etteivät ne vaaranna pohjaveden laatua, määrää tai vedenhankintakäyttöä. Vesienhoidon riskialueiksi todettujen pohjavesialueiden maankäytön suunnittelussa tulee ottaa huomioon vesienhoitosuunnitelma sekä pyrkiä pohjaveden laatua ja antoisuutta uhkaavien riskien vähentämiseen.

Alue sijoittuu myös teknisen huollon kehittämisen kohdealueelle, pohjavesialueelle (tk), johon liittyy erityismääräys em22. Tk-merkinnällä osoitetaan pohjavesialueet, joilla tulee varautua seudulliseen vedenhankintaan. Suunnittelumääräyksen mukaan alueelle ei saa sijoittaa sellaista maankäyttöä, joka voi vaarantaa alueen vaihtoehtoisia käyttömahdollisuuksia vedenhankintaan. Erityismääräyksen suunnittelumääräyksen mukaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistuttava siitä, etteivät Siikanevan (FI0341008) Natura-alueen läheisyydessä suoritettavat toimenpiteet yksin tai yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa merkittävästi heikennä niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon. Erityistä huomiota tulee kiinnittää vesitalouteen kohdistuvien haitallisten vaikutusten vähentämiseen. Lisäksi alueen lounaisosa sijaitsee maa- ja metsätalousvaltaisiksi merkityllä alueella, joka on ekosysteemipalveluiden kannalta merkittävä (MK).

Ottamisalue sijaitsee Siikakankaan pohjavesialueella pohjaveden muodostumisalueella. Siikakankaan pohjavesialue on luokiteltu vedenhankintaan soveltuvaksi pohjavesialueeksi (II luokka, nykyisin 2E-luokka). Pohjavesialueen pinta-ala on noin 15,7 km² ja pohjaveden muodostumisalue on noin 12,3 km².

Hakemuksen mukaan ottoalue muodostaa noin 1 %:n Siikakankaan pohjavesialueen kokonaispinta-alasta. Kaikkien ottoalueiden pinta-ala pohjavesialueen pinta-alasta on esitetyn selvityksen mukaan noin 7 %. Siikakankaan pohjavesialueella pohjaveden pinta tavataan yleisellä tasolla noin 4–12 metrin syvyydellä maanpinnasta. Ottoalueen itäosaan on asennettu pohjavesiputki (HP101) 4.1.2019, josta on mitattu pohjaveden pinnankorkeus 4.1.2019 ja 14.1.2019.

Asiakirjoista saatavan selvityksen mukaan ottoalueen itä-/kaakkoispuolella on useita toiminnassa olevia maa-ainesten ottoalueita. Alueelta on laadittu vuonna 2017 selvitys Siikakankaan pohjavesialueen soveltuminen vedenhankintaan ja maa-ainesten ottamisen yleissuunnitelma. Selvityksen yhteenvedossa on muun ohella todettu, että Siikakankaan pohjavesialueella maa-ainesten ottaminen on hyvin laaja-alaista. Siikakankaan alueelle kohdistuu sekä maa-ainesten että pohjaveden ottamisen intressejä, jotka ovat keskenään ristiriidassa.

Selvityksen mukaan pohjaveden päävirtaussuunta Siikakankaan pohjavesialueella on etelästä pohjoiseen. Pirkanmaan ELY-keskus on hakemuksesta antamassaan lausunnossa ja toistamiseen sen täydennyksessä kiinnittänyt huomiota siihen, että pohjaveden virtaussuuntaa hankealueella ei ole luotettavasti selvitetty.

Oikeudellinen arviointi

Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksessä 16.7.2020 taltionumero 3201 on todettu, että tärkeällä tai muulla vedenhankintakäyttöön soveltuvalla pohjavesialueella vesilain mukainen lupa on maa-aineslain 3 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan maa-ainesten oton yhtenä edellytyksenä tilanteessa, jossa pohjavesivaikutukset ovat mahdollisia, vaikka niiden todennäköisyyttä pidettäisiinkin verrattain vähäisenä. Näin ollen mainittu säännös huomioon ottaen lupa maa-ainesten ottamiseen voidaan tällaisessa tilanteessa myöntää vain, mikäli siihen on saatu vesilain mukainen lupa.

Asiassa saadun selvityksen perusteella ja kun otetaan erityisesti huomioon, että kyseessä on uusi toiminta pohjavesialueella pohjaveden muodostumisalueella, ottamisalue on laaja sekä se, että hakemuksessa ei ole esitetty luotettavaa selvitystä pohjaveden pinnan tasosta eikä virtaussuunnasta hankekiinteistön alueella, ei voida sulkea pois sitä mahdollisuutta, että ottotoiminnan seurauksena pohjaveden laatu tai esiintymän antoisuus saattaa heiketä. Vesilain mukaisessa lupaharkinnassa voidaan tarkemmin perehtyä hankkeen pohjavesivaikutuksiin.

Edellä esitetyn vuoksi ympäristölautakunnan päätös kumotaan ja asia palautetaan ympäristölautakunnalle uudelleen käsiteltäväksi. Ympäristölautakunnan on asiaa uudelleen käsitellessään varattava hakijalle tilaisuus vesilain mukaisen luvan hakemiseen. Mikäli luvan hakija haluaa jatkaa hakemustaan, tulee sen toimittaa vesilain mukainen hakemus Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastolle. Lupahakemuksessa on esitettävä vesilain 11 luvun 3 §:n edellyttämä asian ratkaisemisen kannalta riittävä selvitys.

Maa-aines- ja ympäristölupahakemukset on käsitelty yhdessä, joten asia on palautettu molempien osalta ympäristölautakunnalle uudelleen käsiteltäväksi.

Selvyyden vuoksi hallinto-oikeus toteaa, että ympäristölautakunnan päätöksen tultua tällä päätöksellä kumotuksi, kumoutuu myös toiminnan aloittamislupa.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut

Päätöksen tiedoksiantaminen

Suomen luonnonsuojeluliiton Virtain-Ruoveden yhdistys ry:n on viipymättä tämän päätöksen tiedoksi saatuaan ilmoitettava päätöksen tiedoksisaannista yhteisen kirjelmän allekirjoittaneille asiakumppaneilleen. Jos yhdistys tämän laiminlyö, se ovat velvollinen korvaamaan ilmoittamatta jättämisestä aiheutuneen vahingon sikäli kun se laiminlyönnin laatuun tai muihin olosuhteisiin nähden harkitaan kohtuulliseksi (laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 94 §, hallintolaki 56 § 2 momentti ja 68 §)

Julkinen kuulutus

Päätös on annettu julkisella kuulutuksella.

Päätöksestä ilmoittaminen

Ruoveden kunnanhallituksen on viipymättä julkaistava tieto tätä päätöstä koskevasta kuulutuksesta kuntalain 108 §:n mukaisesti. Tiedon kuulutuksen julkaisemisesta tulee olla nähtävillä vähintään sen ajan, jonka kuluessa päätökseen saa hakea muutosta.

Muutoksenhaku

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 107 §:n 1 momentin mukaan tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n perusteella valitusluvan. Valituskirjelmä on toimitettava korkeimpaan hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista eli viimeistään 4.8.2022.

Valitusosoitus on liitteenä HallJK (01.20).

Asian ovat ratkaisseet lainoppineet hallinto-oikeustuomarit Raija Uusi-Niemi ja Annukka Lagerstam sekä luonnontieteiden alan hallinto-oikeustuomari Saara Juopperi. Asian on esitellyt Annukka Lagerstam.

Raija Uusi-Niemi

Saara Juopperi

Annukka Lagerstam

Toimituskirjan antaja:

Anu Sara
lainkäyttösihteeri

Jakelu

Päätös ja maksu Suomen luonnonsuojeluliiton Virtain-Ruoveden yhdistys ry ym.,
maksutta
Osoite: [REDACTED]

Jäljennös maksutta

[REDACTED]

Ruoveden kunta

Ruoveden kunnan ympäristölautakunta

Ruoveden kunnan terveydensuojeluviranomainen

Ruoveden kunnanhallitus

Pirkanmaan liitto

Puolustusvoimien Logistiikkalaitoksen esikunta

Metsähallitus

Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus/
Ympäristö ja luonnonvarat

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto/
Ympäristölupavastuualue

Suomen ympäristökeskus

ARS

VALITUSOSOITUS

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **korkeimpaan hallinto-oikeuteen** kirjallisella valituksella, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusluvan myöntämisen perusteet

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n 1 momentin mukaan valituslupa on myönnettävä, jos:

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeätä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
- 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
- 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Valitusaika

Hallinto-oikeuden päätös on annettu julkisella kuulutuksella. Päätös on julkaistu hallinto-oikeuden verkkosivuilla päivänä, joka ilmenee päätöksen ensimmäiseltä sivulta. Päätöksen katsotaan tulleen asianomaisen tietoon seitsemäntenä päivänä kuulutuksen julkaisemisajankohdasta. Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa** hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaan-
nista, sitä päivää lukuun ottamatta.

Valituksen sisältö

Valituksessa, johon on sisällytettävä valituslupahakemus, on ilmoitettava

- valittajan nimi ja yhteystiedot mukaan lukien se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite); jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä, on valituksessa mainittava myös tämän yhteystiedot
- päätös, johon haetaan muutosta (valituksen kohteena oleva päätös)
- peruste, jolla valituslupaa pyydetään, sekä syyt, joiden vuoksi valitusluvan myöntämiseen on mainittu peruste
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (vaatimukset)
- vaatimusten perustelut
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Jos usea tekee valituksen yhdessä, voidaan joku heistä ilmoittaa yhdyshenkilöksi.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä

- hallinto-oikeuden päätös valitusosoituksineen
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen, joka ei ole toiminut asiamiehenä asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa, ja joka ei ole asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja, on liitettävä valitukseen valtakirja.

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava valitusajassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Valituksen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Tämä koskee myös tilanteita, joissa valitus toimitetaan sähköisen asiointipalvelun kautta tai sähköpostitse. Valitus liitteineen voidaan toimittaa sähköisen asiointipalvelun kautta. Asiointipalvelun kautta toimitettua valitusta tai sähköpostitse toimitettua valitusta ei tarvitse toimittaa paperimuodossa. Asiakirjojen lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Korkeimman hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Postiosoite:	Korkein hallinto-oikeus PL 180, 00131 Helsinki
Sähköposti:	korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi
Käyntiosoite:	Paasivuorenkatu 3, 00530 Helsinki
Puhelin:	029 56 40200
Faksi:	029 56 40382
Aukioloaika:	arkipäivisin klo 8.00–16.15

Hallinto- ja erityistuomioistuinten sähköinen asiointipalvelu:

<https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>